

Т.Г. Боряк

ДОРОГОМУ ВЧИТЕЛЮ

Я була аспіранткою третього року навчання (2008), коли в квартирі пролунав телефонний дзвінок. Це був Михайло Семенович з пропозицією щодо викладання в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв України на кафедрі документознавства. Я була занурена у завершальний етап підготовки дисертації, думками була десь у міжвоєнній Чехословацькій Республіці та повоєнній УРСР, тому особливо не переймалася проблемами пошуку роботи. А тут дзвінок з такою пропозицією. Звісно, я з радістю погодилася.

Пам'ятаю перший прихід в Академію та нашу першу зустріч – величезний професорський стіл, і за ним сидів поважний солідний чоловік. Під час нашої бесіди він примудрявся вирішувати кілька питань одночасно, засвідчуючи свою обізнаність з багатьох питань. Розповідав про викладацьку роботу, підбадьорював і допомагав розвіяти страхи (а у кого їх не було з викладачів-початківців?). Михайло Семенович поцікавився моїми пріоритетами: викладання чи наука? Це питання я чула від нього протягом усіх подальших років роботи в Академії, і саме з урахуванням цих пріоритетів він намагався будувати мою (як і моїх колег) роботу. Враження під час першої зустрічі справило також і неймовірне почуття гумору та легкості від спілкування. Ці самі підходи до спілкування залишалися у нашій співпраці упродовж наступних років роботи.

Я була другою захищеною аспіранткою у спеціалізованій вченій раді, яку було відкрито в Академії завдяки ініціативі й старанням Михайла Семеновича. Він надавав інформацію щодо хитросплетіння процедури підготовки документів. На захисті дисертації справитися з хвилюванням мені допомагав його підбадьорливий погляд. Під час перерви, коли рахували голоси, Михайло Семенович жартував і заспокоював мене. Після захисту він нагадав, що це тільки початок мого шляху науковця, і благословив мене на подальшу творчу роботу.

Враховуючи мої інтереси, Михайло Семенович запропонував виконувати обов'язки відповідального секретаря журналу, заснованого за його ініціативи, – «Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія». Так я занурилася у ще один вид наукової роботи, завдяки якому познайомила з фахівцями з галузі документо-, архіво- та бібліотекознавства; брала участь у відборі публікацій; вела листування з авторами, серед яких були і проблемні (і тут Михайло Семенович завжди виступав на моєму боці у певних конфліктних ситуаціях). Це була неймовірно корисна школа «молодого редактора й організатора науки».

Я завжди відчувала його підтримку під час навчального процесу. Він ділився власним досвідом, позбавляючи таким чином страху перед аудиторією та сприяючи розвитку власного підходу роботи зі студентами. Як викладач, Михайло Семенович вирізнявся шанобливим ставленням до тих, хто прийшов навчатись, водночас не даючи спуску не досить сумлінним студентам. Він знаходив спільну мову як із першокурсниками, так і зі студентами-заочниками передпенсійного віку.

Конференції займали окреме місце в житті кафедри. Я була відповідальним секретарем кількох збірників тез «дорослої», як ми її називали, конференції, працюючи у тісній співпраці з Михайлом Семеновичем. Вражало його бачення структури конференції (і, відповідно, збірників): поки я роздумувала, куди б вставити одну доповідь із певної тематики, у Михайла Семеновича уже була готова відповідь щодо кількох матеріалів. З яким задоволенням він особисто брав участь у роботі пленарного засідання, секцій та неофіційної частини, з насолодою спілкуючись з учасниками, а також вітаючи і заохочуючи молодих науковців!

Відповідально ставився Михайло Семенович до відбору кадрів для навчання в аспірантурі, спостерігаючи за зростанням студентів і пропонуючи найбільш успішним подавати заяви на вступ до аспірантури. Бувало так, що студент протягом навчання не вирізнявся особливими успіхами, але щось таке перспективне бачив досвідчений науковець, і згодом аспірант успішно виходив на захист.

Завдяки Михайлу Семеновичу на кафедрі працювали як сумісники справжні фахівці, не кажучи вже про штатних викладачів (О.Б. Виноградова, О.Г. Кириленко, С.Г. Кулешов, І.М. Мага, Г.В. Папакін, Н.М. Христова та багато інших). Так я мала можливість спостерігати за їхнім досвідом та брати його на озброєння, питати поради та зростати у професійному плані. І центром «кафедрального всесвіту» був саме Михайло Семенович.

Вражало його стратегічне мислення та здатність бачити на перспективу. Поки якісь ідеї у когось лише починали зароджуватися, в нього вже був готовий план дій та його обґрунтування, яким він з радістю ділився й обговорював з колегами. І життя засвідчувало його правоту. Як він сміявся, «мене ще в пісочниці називали директором, – така у мене була здатність до організації людей і процесів». І це дійсно так. Він щиро ділився своїм адміністративним талантом, кажучи мені «вчитися, поки він живий». На жаль, слова виявилися пророчими.

Михайло Семенович завжди підбирав дисципліни з урахуванням наукових інтересів викладача, що робило процес навчання надзвичайно цікавим і приємним. Водночас він дбав і про професійне зростання – пропонуючи дисципліни зовсім нові та несподівані. Наприклад, минулого академічного року він запропонував мені розробити дисципліну «Вступ для фаху» (для студентів першого курсу). Я вирішила, що це буде надто складно для мене і намагалася відмовитись. Але Михайло Семенович наполіг, і так я зробила крок уперед в оволодінні методикою розробки не зовсім знайомої дисципліни, часто перетворюючи власний досвід в історії для першокурсників, заохочуючи їх до кращого розуміння майбутньої професії.

Подібно, саме Михайло Семенович підштовхував мене до підготовки навчально-методичних комплексів з дисциплін, які я читала, допомагаючи мені перебороти страхи перед цим видом методичного документа. Взагалі, завжди відчувалася його підтримка – як викладача, науковця та просто старшого і мудрішого колеги.

Влітку 2015 р. я брала участь у роботі приймальної комісії. І тут Михайло Семенович не міг лишатися осторонь, дзвонячи та цікавлячись кількістю і персоналіями абітурієнтів, поданих ними заяв та написаних тестів.

Роки співпраці з такою неймовірною та неординарною особистістю, якою був Михайло Семенович, знаменували важливий етап мого становлення як викладача і науковця, ввели мене у коло фахівців, і були періодом мого неймовірного піднесення і зростання. Це зростання відбувалося в теплом колі колег-однодумців, які завжди були готові прийти на допомогу, порадити щось і підтримати, – і їх також зібрав у дружній колектив саме Михайло Семенович.

Вічна Вам пам'ять, дорогий Вчителю. Після Вашого відходу довкола нас утворилася пуста.